

CONSERVAREA UNEI BIBLII TIPĂRITĂ LA VIENA ÎN 1815

Preluată printr-un contract, în vederea conservării la Laboratorul zonal de restaurare și conservare din Cluj-Napoca, biblia face parte din colecția particulară a familiei Pop Ionuț. Ea a fost tipărită la tiparul lui Adolf Holzhausenin din Viena în anul 1815 și reprezintă o ediție de buzunar având dimensiunile de $12,5 \times 7,5 \times 1$ cm. Cele 415 pagini ale bibliei sunt scrise în limba română arhaică.

Colecția din care face parte această biblie este într-o stare de deteriorare avansată, cauzată de modalitatea defectuoasă de depozitare (pivniță inundată). Ea prezintă o infestare masivă cu ciuperci a copertilor, a unei părți din pagini, precum și o umiditate crescută. Constatând acestea s-a impus o analiză biologică a speciilor care au produs deteriorarea, pentru a putea proceda corect la dezinfectarea ei. Analiza biologică a fost realizată la Facultatea de Medicină Veterinară din Cluj-Napoca, de către as. ing. Călin Gherman. În urma analizei biologice s-a constatat că infecția a fost provocată de următoarele specii de ciuperci: *penicillium*, *aspergillus*, *rizopus*. De asemenea, a fost necesară determinarea umidității relative (U.R.) a paginilor și astfel am constatat că aceasta depășește 60—68%, ceea ce a dus la deteriorarea hârtiei, a adezivilor, a legăturilor și a copertilor; acestea din urmă fiind realizate din carton și „îmbrăcate” cu material textil imprimat în relief, inițial de culoare verde, acum pătat și deteriorat. Din această cauză a fost necesară folosirea unei metode de dezinfecție în mediu uscat, pentru a evita creșterea U.R. În acest scop am procedat la gazarea cărților într-o cameră de gazare etanșă, folosind ca biocid pulbere de paraformaldehidă în exces. Cărțile (inclusiv biblia) au fost așezate pe rafturi constituite din plasă de material plastic. Pe peretele inferior am așezat o sticlă de ceas în care am pus biocidul ($6 \text{ g la } 1 \text{ m}^3 \text{ aer}$)¹.

Paginile cărții au fost răsfirate cu ajutorul unor piepteni pentru a realiza creșterea suprafeței de contact cu substanță activă. La câțiva centimetri sub sticla de ceas am amplasat o lampă în IR, realizând astfel sublimarea paraformaldehidei. Expunerea în această atmosferă a durat 48 ore. Deoarece în urma folosirii acestui procedeu, U.R. a paginilor nu a scăzut la limite normale am procedat la uscarea cărții în etuvă, la temperaturi de 30°C timp de 45 minute, astfel încât la finalul acestei operații U.R. a ajuns la limite normale (62%)².

Următoarea etapă a fost aceea de a îndepărta depunerile micotice și a prafului de pe paginile cărții prin procedee mecanice³. Astfel am

¹ Norme de conservare a bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural, 1993.

² M. Mihaileu, *Conservarea obiectelor de artă și a monumentelor istorice*, 1970, p. 166.

³ F. Gallo, *La lutte contre les micro-organismes dans la bibliothèque et les dépôts d'archives*, Leningrad-Moscova, 1963, p. 24.

pensulat cu o pensulă cu păr tare copertile cărții și paginile ei (filă cu filă), excesul de fungii și depunerile masive de noroi au fost îndepărtate cu ajutorul unui bisturiu până la curățirea completă.

Etapa următoare a fost aceea de a îndepărta petele lăsate pe hârtie de ciupercile parazite. În acest scop am folosit ca agent de albire cloritul de sodiu (NaOCl) și de asemenea tamponare cu soluție de apă și săpun⁴. Albirea cu NaOCl s-a realizat prin presare între două hârtii de filtru îmbibate cu faza de curățire, după ce acestea aproape s-au uscat. Apoi am procedat la spălare în apă distilată și uscarea prin presare între hârtii de filtru în aer liber timp de 4 zile. Deoarece expunerea prelungită la umiditate mare, respectiv inundarea cărților, a dus la creșterea U.R. a hârtiei, deci, a probabilității mărite, ca aceasta să devină un mediu excelent pentru dezvoltarea repetată a ciupercilor, cât și pentru mărirea timpului de remanență a metodei de dezinfecție, am procedat la repetarea dezinfecției cu soluție de fenosept 2‰⁵. La alegerea acestui tip de biocid am ținut cont de următoarele calități de care acesta trebuie să dea dovadă, și anume: durata de acțiune cât mai mare, acțiune biocidă puternică, mod de aplicare simplu și rezistența fizică și chimică la acțiunea agenților externi. Soluția trebuie deasemenea să fie cât mai puțin toxică, să nu miroasă și să nu corodeze. Metoda folosită este aceea de a pensula fiecare pagină cu acest biocid pentru ca apoi, în vederea uscării să fie presată între hârtii de filtru. Pentru a realiza o uscarea perfectă (obținerea unei U.R. normale pentru hârtie) cât și o îndreptare a paginilor îndoite am repetat de 6—8 ori această presare schimbând hârtiile de filtru.

Rezultatele observațiilor desprinse în urma acestui procedeu de conservare duc la concluzia că modalitatea de depozitare a cărților, în colecții de patrimoniu sau în colecții particulare, are un impact masiv asupra stării de sănătate a acestora, deci este foarte importantă respectarea condițiilor de microclimat⁶ în care acestea sunt depozitate.

DANA TEODORA PLEȘA

THE CONSERVATION OF THE BIBLE PRINTED AT WIEN IN 1815

(Summary)

The Bible printed in 1815 at The Adolf Holzhausenn's Printing House from Wien undergoing a great deterioration on account of the unhealthy state of preservation.

The method used for conservation hold the following steps: the biological analyses, gaseous treatment with paraformaldehyde, mechanical cleaning, a new sterilizing, drying and pressing.

⁴ M. Mihalcu, *op. cit.*, 1970, p. 234.

⁵ R. J. Gettens and G. L. Stout, *Studies in conservation*, 11, 1966, p. 54—62.

⁶ *Norme de conservare a bunurilor care fac parte din patrimoniul cultural*, 1993.